

Lieta C-152/05

Eiropas Kopienu Komisija

pret

Vācijas Federatīvo Republiku

Valsts pienākumu neizpilde – EKL 18., EKL 39. un EKL 43. pants – Valsts tiesību akti – Pabalsta personu dzīvojamā mājokļa celtniecībai vai iegādei piešķiršanas nosacījumi – Noteikums, ka mājoklim jāatrodas attiecīgās dalībvalsts teritorijā

Ģenerāladvokāta Žva Bota [Yves Bot] secinājumi, sniegti 2007. gada 28. jūnijā

Tiesas (otrā palāta) 2008. gada 17. janvāra spriedums

Sprieduma kopsavilkums

1. *Prasība sakarā ar valsts pienākumu neizpildi – Pirmstiesas procedūra – Brādinājums*

(EKL 226. pants)

2. *Personu brīva pārvietošanās – Darba ņēmēji – Brīvība veikt uzņēmējdarbību – Eiropas Savienības pilsonība*

(EKL 18., 39. un 43. pants)

1. Argumentātajā atzinumā jābūt ietvertam loģiskam un detalizētam to iemeslu izklāstam, kas Komisijai radījuši pārliecību, ka attiecīgā dalībvalsts nav izpildījusi vienu no pienākumiem, kas tai uzlikts saskaņā ar EK Līgumu. Savukārt brādinājuma vāstule nevar tikt pakāauta tik stingrām precizitātes prasībām, jo tajā var ietvert tikai šīs sādžības izklāstu. Tādā nekas neattur Komisiju motivētajā atzinumā konkretizēt jau brādinājuma vāstulē vispārīgā veidā izteikto sādžību.

(sal. ar 10. punktu)

2. Savos tiesību aktos izslēdzot mājokļus, kas atrodas citā dalībvalstī, no nekustamā īpašuma pabalsta, ko saņem pilnībā ar ienākuma nodokli apliekamas personas, dalībvalsts nav izpildījusi pienākumus, kas tai uzlikti ar EKL 18., 39. un 43. pantu.

Šādiem tiesību aktiem ir atturoša ietekme uz personām, kas ir pilnībā apliekamas ar minētās dalībvalsts ienākuma nodokli, kurām ir tiesības uz brīvu pārvietošanos, kas noteiktas EKL 18., 39. un 43. pantā, un kuras vēlas celt vai iegādāties personāgo dzīvojamā mājokli citā dalībvalstī. Šo ierobežojumu nevar pamatot mērķis veicināt mājokļu celtniecību minētās dalībvalsts teritorijā, lai tajā nodrošinātu pietiekamu nekustamā īpašuma piedāvājumu, vai tas pārnsiedz nepieciešamo šā mērķa sasniegšanai.

(sal. ar 24., 27. un 31. punktu un rezolūcijas daļas 1) punktu)

TIESAS SPRIEDUMS (otrā palāta)

2008. gada 17. janvārī (*)

Valsts pienākumu neizpilde – EKL 18., EKL 39. un EKL 43. pants – Valsts tiesību akti – Pabalsta personu dzīvojamā mājokļa celtniecībai vai iegādei piešķiršanas nosacījumi – Noteikums, kam jānodrošina atrodas attiecīgās dalībvalsts teritorijā

Lietā C-152/05

par prasību sakarā ar valsts pienākumu neizpildi atbilstoši EKL 226. pantam,

ko 2005. gada 5. aprīlī cēla

Eiropas Kopienu Komisija, ko pārstāv R. Lya [R. Lya] un K. Gross [K. Gross], pārstāvji, kas norādīja adresi Luksemburgā,

prasītāja,

pret

Vācijas Federatīvo Republiku, ko pārstāv M. Lumma [M. Lumma] un K. Šulce-Bāra [C. Schulze-Bahr], pārstāves,

atbildētāja.

TIESA (otrā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs K. V. A. Timmermans [C. W. A. Timmermans], tiesneši J. Makarčiks [J. Makarczyk] (referents), P. Kāris [P. Kāris], Ž. K. Bonišo [J.-C. Bonichof] un K. Toadere [C. Toader],

ģenerālvokāts ģ. Bots [Y. Bot],

sekretārs R. Grass [R. Grass],

ģemotvārā rakstveida procesū,

noklausījies ģenerālvokāta secinājumus 2007. gada 28. jūnijā tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Prasības pieteikumā Eiropas Kopienu Komisija lūdz Tiesu atzīt, ka, Vācijas likuma par nekustamā īpašuma pabalstu (*Eigenheimzulagengesetz*), redakcijā, kas publicēta BGBl. 1997 I,

734. lpp., ar grozījumiem, kas tika ieviesti ar 2004. gada budžetu pavadošo likumu (*Haushaltsbegleitgesetz 2004, BGBl. 2003 I, 3076. lpp.*; turpmāk tekstā – “*EigZulG*”), 2. panta 1. punkta pirmajā teikumā izslēdzot nekustamo īpašumu, kas atrodas citā dalībvalstī, no nekustamo īpašuma pabalsta, ko saņem pilnībā ar ienkoma nodokli apliekamas personas, neatkarīgi no tā, vai šīs personas var vai nevar saņemt līdzīgu pabalstu šajā citā dalībvalstī, Vācijas Federatīvā Republika nav izpildījusi pienākumus, kas tai uzlikti ar EKL 18., 39. un 43. pantu.

Vācijas tiesiskais regulējums

2. Saskaņā ar Likuma par ienkoma nodokli (*Einkommensteuergesetz*) 1. pantu, tā versijā, kas publicēta *BGBl. 2002 I, 4210. lpp.* (turpmāk tekstā – “*EStG*”):

“1. Fiziskas personas, kuru dzīvesvieta vai pastāvīgā uzturšanās vieta ir Vācijā, ir pilnībā apliekamas ar ienkoma nodokli. [..]

2. Tāpat pilnībā apliekami ar ienkoma nodokli ir Vācijas pilsoņi

1) bez dzīvesvietas un bez pastāvīgās uzturšanās vietas Vācijā, kuriem

2) ir darba līgums ar valsts publisko tiesību juridisko personu un kuri attiecīgi saņem algu no valsts kases, kā arī personas, kas dzīvo ar tām kopā, kurām ir Vācijas pilsonība vai kuras nesaņem ienākumus vai saņem tikai Vācijā ar nodokli apliekamus ienākumus. Tas attiecas tikai uz fiziskām personām, kuras to dzīvesvietas vai pastāvīgās uzturšanās vietas valstīs ar ienkoma nodokli ir apliktas tādā veidā, kas uzskatāms par daļēju.

3. Pēc to līguma fiziskas personas bez dzīvesvietas un bez pastāvīgās uzturšanās vietas Vācijā var būt pilnībā apliekamas ar ienkoma nodokli tikai, ciktāl tās saņem ienākumus valstī [..]. Šī iespēja ir piemērojama tikai tad, ja to ienkumi kalendārā gada laikā vismaz 90 % apmērā ir apliekami ar Vācijas ienkoma nodokli vai ja to ienkumi, kas nav apliekami ar Vācijas ienkoma nodokli, kalendārā gada laikā nepārsniedz EUR 6136; šī summa ir samazināma atkarībā no nepieciešamības un atbilstoši situācijai rezidences valstī. [..]”

3. *EigZulG* 1. pantā paredzēts, ka *EStG* izpratnē personai, kas ir pilnībā apliekama ar ienkoma nodokli, ir tiesības uz nekustamo īpašuma pabalstu.

4. Saskaņā ar *EigZulG* 2. panta 1. punkta pirmo teikumu šo pabalstu piešķir gadījumos, kad mājoklis tiek celts vai iegādāts īpašumā mājā, kas atrodas Vācijas teritorijā, vai mājoklis, kas atrodas Vācijas teritorijā.

5. Atbilstoši šī likuma 4. pantam tiesības saņemt nekustamo īpašuma pabalstu ir tikai to kalendārā gadu laikā, kuros pabalsta saņēmējs lieto mājokli personālai dzīvošanai. Mājokļa bezmaksas izmantošana, ja to veic pabalsta saņēmēja īmenes loceklis, tāpat ļauj saņemt minēto pabalstu.

Pirmstiesas procedūra

6. Ar 2000. gada 4. aprīļa brīdinājuma vāstuli Komisija informēja Vācijas Federatīvo Republiku par savām šaubām par *EigZulG* 2. panta 1. punkta pirmā teikuma saderību ar EKL 18., 39. un 43. pantu. Vācijas Federatīvā Republika uz šo brīdinājuma vāstuli atbildēja 2000. gada 30. maijā.

7. 2003. gada 16. decembrī Komisija Vācijas Federatīvajai Republikai nosūtīja argumentētu atzinumu, aicinot Vācijas Federatīvo Republiku veikt pasākumus, kas vajadzīgi, lai panāktu

atbilst?bu pras?b?m divu m?nešu laik?, skaitot no š? atzinuma sa?emšanas br?ža. Neb?dama apmierin?ta ar V?cijas iest?žu sniegto atbildi uz min?to argument?to atzinumu, kas tika sniegta ar 2004. gada 17. febru?ra v?stuli, Komisija nol?ma celt šo pras?bu.

Par pras?bu

Par pie?emam?bu

8 V?cijas Federat?v? Republika nor?da, ka pras?ba ir da??ji nepie?emama, pamatojoties uz to, ka sav? br?din?juma v?stul? Komisija, lietojot terminu "V?cijas nodok?u maks?t?ji", to attiecin?jusi tikai uz V?cijas pilso?iem, kas ir apliekami ar ien?kuma nodokli. T?gad Komisija nevar?ja paplašin?t pras?bas priekšmetu, iek?aujot taj? ar? darba ??m?jus, kas ir citas valsts pilso?i.

9 Šaj? sakar? ir j?atceras – kaut ar? saska?? ar EKL 226. pantu celtas pras?bas priekšmeta robežas nosaka šaj? norm? paredz?t? pirmstiesas proced?ra un l?dz ar to br?din?juma v?stule, argument?tais atzinums un pras?ba ir j?pamato ar vien?diem iebildumiem, saska?? ar šo nosac?jumu tom?r nevar visos gad?jumos piepras?t, lai šo aktu formul?jums piln?b? sakristu, ja str?da priekšmets nav ticis paplašin?ts vai groz?ts (šaj? zi?? skat. 2007. gada 18. j?lija spriedumu liet? C?490/04 Komisija/V?cija, Kr?jums, l?6095. lpp., 36. un 37. punkts).

10 Turkl?t argument?taj? atzinum? j?b?t ietvertam lo?iskam un detaliz?tam to iemeslu izkl?stam, kas Komisijai rad?juši p?rlic?bu, ka attiec?g? dal?bvalsts nav izpild?jusi vienu no pien?kumiem, kas tai uzlikts saska?? ar EK l?gumu. Savuk?rt br?din?juma v?stule nevar tikt pak?auta tik stingr?m precizit?tes pras?b?m, jo taj? var ietvert tikai ?su s?dz?bas izkl?stu. T?gad nekas neattur Komisiju motiv?taj? atzinum? konkretiz?t jau br?din?juma v?stul? visp?r?j? veid? izteikto s?dz?bu (skat. 1999. gada 9. novembra spriedumu liet? C?365/97 Komisija/l?lija, *Recueil*, l?7773. lpp., 26. punkts).

11 Šaj? gad?jum? pret?ji V?cijas Federat?vaj?s Republikas min?tajam no br?din?juma v?stules neizriet, ka Komisija ir ierobežojusi str?dus objektu, attiecinot to tikai uz V?cijas pilso?iem.

12 No vienas puses, min?t?s v?stules 3. punkt? Komisija it ?paši atsaukusies uz *EStG* 1. panta 3. punktu, kur? noteikts ien?kuma nodoklis fizisk?m person?m, kur?m nav ne dz?vesvietas, ne past?v?g?s uztur?šan?s vietas V?cij? un kuras g?st ien?kumus šaj? dal?bvalst?, neatkar?gi no vi?u pilson?bas. No otras puses, š?s v?stules 5. punkt? Komisija preciz?jusi, ka, p?c t?s dom?m, personu, kas veic p?rrobežu p?rvietošanas, izsl?gšana no nekustam? ?pašuma pabalsta sa?emšanas, piem?rojot EKL 18., 39. un 43. pantu, nav sader?ga ar personu br?vas p?rvietošan?s principu.

13 T? k? str?da priekšmets nav groz?ts vai paplašin?ts un br?din?juma v?stul? V?cijas Federat?vajai Republikai ir nor?d?ti vajadz?gie fakti, lai sagatavotu t?s aizst?v?bu, tad t?s izvirz?tais iebildums par nepie?emam?bu ir j?noraida un Komisijas celt? pras?ba ir j?atz?st par pie?emamu.

Par lietas b?t?bu

14 Vispirms ir j?nor?da, ka ar 2006. gada 4. janv?ra v?stuli V?cijas Federat?v? Republika ir inform?jusi Tiesu par 2005. gada 22. decembr? pie?emto likumu, ar kuru tiek atcelts nekustam? ?pašuma pabalsts (*Gesetz zur Abschaffung der Eigenheimzulage*, *BGBl.* 2005 I, 76. lpp.).

15 Šaj? sakar? pietiek atg?din?t, ka saska?? ar past?v?go judikat?ru pien?kuma neizpildes esam?ba ir j?v?rt? atkar?b? no situ?cijas dal?bvalst?, k?da t? ir argument?taj? atzinum? noteikt?

termiņa beigās, un kāpēc tam sekojošās izmaiņas Tiesa nevar ņemt vērā? (skat. it īpaši 2003. gada 19. jūnija spriedumu lietā C-161/02 Komisija/Francija, *Recueil*, I-6567. lpp., 6. punkts, un 2007. gada 18. jūnija spriedumu lietā C-26/07 Komisija/Grieķija, Krājums nav publicēts, kopsavilkums – Krājums, I-106.* lpp., 6. punkts). Tātad šis likums, ar kuru tiek atcelts nekustamā īpašuma pabalsts, ir pieņemts kāpēc minētā termiņa, šīs prasības ietvaros tas nav ņemams vērā.

16 Atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai, lai gan tiešie nodokļi ir dalībvalstu kompetencē, dalībvalstīm tātad tomēr ir jāsteno, ievērojot Kopienas tiesības (skat. 2005. gada 13. decembra spriedumu lietā C-446/03 *Marks & Spencer*, Krājums, I-10837. lpp., 29. punkts; 2006. gada 26. oktobra spriedumu lietā C-345/05 Komisija/Portugāle, Krājums, I-10633. lpp., 10. punkts, un 2007. gada 18. janvāra spriedumu lietā C-104/06 Komisija/Zviedrija, Krājums, I-671. lpp., 12. punkts).

17 Līdz ar to ir jāpārbauda, vai, kā to apgalvo Komisija, *EigZulG* un īpaši šis likuma 2. panta 1. punkta pirmais teikums ierobežo EKL 18., 39. un 43. pantā personām noteikto pārvietošanās brīvību un brīvību veikt uzņēmējdarbību.

18 EKL 18. pants, kurā vispārīgi noteiktas ikviena Eiropas Savienības pilsoņa tiesības brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, precizēts EKL 39. pantā – par darba ņēmēju pārvietošanās brīvību – un EKL 43. pantā – par brīvību veikt uzņēmējdarbību (skat. iepriekš minētos spriedumus lietā Komisija/Portugāle, 13. punkts, un lietā Komisija/Zviedrija, 15. punkts, kā arī 2007. gada 11. septembra spriedumu lietā C-318/05 Komisija/Vācija, Krājums, I-6957. lpp., 35. punkts).

19 Līdz ar to ir jāpārbauda, pirmkārt, vai ar EKL 39. un 43. pantu tiek aizliegts tās valsts tiesiskais regulējums, kāds noteikts *EigZulG* 2. panta 1. punkta pirmajā teikumā, kas nekustamā īpašuma pabalsta saņemšanu, uz ko saskaņā ar šo likuma 1. pantu ir tiesības pilnībā ar Vācijas ienākuma nodokli apliekamām personām, padara atkarīgu no nosacījuma, ka šo personu personālgai dzīvīšanai celtais vai iegādātais mājoklis atrodas Vācijas teritorijā.

20 Šajā sakarā jāatgādina, ka neatkarīgi no dzīvīšanas un pilsonības ikviens dalībvalsts pilsonis, kurš ir izmantojis darba ņēmēju brīvības pārvietošanās tiesības vai brīvību veikt uzņēmējdarbību un veicis profesionālu darbību citā dalībvalstī, kas nav viņa dzīvīšanas dalībvalsts, ietilpst EKL 39. panta vai EKL 43. panta piemērošanas jomā (šajā sakarā skat. 2006. gada 21. februāra spriedumu lietā C-152/03 *Ritter-Coulais*, Krājums, I-1711. lpp., 31. punkts; 2006. gada 7. septembra spriedumu lietā C-470/04 *N*, Krājums, I-7409. lpp., 28. punkts, un 2007. gada 18. jūnija spriedumu lietā C-212/05 *Hartmann*, Krājums, I-6303. lpp., 17. punkts).

21 Turklāt visu Līguma noteikumu par personu brīvību pārvietošanās mērķis ir atvieglot Eiropas Kopienas pilsoņu visu veidu profesionālo darbības veikšanu visā Eiropas Kopienas teritorijā, un ar tiem aizliegti tādēļ pasākumi, kuri var radīt mazāk labvēlīgus apstākļus šiem pilsoņiem, ja tie vēlas veikt saimniecisko darbību citā dalībvalsts teritorijā (skat. 2005. gada 15. septembra spriedumu lietā C-464/02 Komisija/Dānija, Krājums, I-7929. lpp., 34. punkts; iepriekš minēto spriedumu lietā Komisija/Portugāle, 15. punkts; iepriekš minēto spriedumu lietā Komisija/Zviedrija, 17. punkts, un iepriekš minēto 2007. gada 11. septembra spriedumu lietā Komisija/Vācija, 114. punkts).

22 Noteikumi, kuri trauc? vai attur k?das dal?bvalsts pilsoni atst?t t? izcelsmes valsti, lai realiz?tu savas ties?bas uz br?vu p?rvietošanas, ir š?s br?v?bas ierobežojums, pat ja tie ir piem?rojami neatkar?gi no attiec?go darba ??m?ju pilson?bas (skat. iepriekš min?tos spriedumus liet? Komisija/D?nija, 35. punkts; liet? Komisija/Portug?le, 16. punkts; liet? Komisija/Zviedrija, 18. punkts, un iepriekš min?to 2007. gada 11. septembra spriedumu liet? Komisija/V?cija, 115. punkts).

23 Šaj? gad?jum? *EigZulG* 2. panta 1. punkta pirmais teikums nost?da nelabv?l?g?k? situ?cij? personas, kas ir piln?b? apliekamas ar V?cijas ien?kuma nodokli un person?gai dz?vošanai ce? vai ieg?d?jas m?jokli citas dal?bvalsts teritorij?. Š? norma ne?auj min?taj?m person?m sa?emt nekustam? ?pašuma pabalstu pret?ji person?m, kas attiec?b? uz ien?kuma nodokli atrodas taj? paš? situ?cij? un m?jok?a celšanas vai ieg?des gad?jum? izlemj saglab?t vai izveidot savu dz?vesvietu V?cij?.

24 Šajos apst?k?os, k? to nor?da ?ener?ladvok?ts savu secin?jumu 64. punkt?, min?tajai normai ir atturoša ietekme uz person?m, kas ir piln?b? apliekamas ar V?cijas ien?kuma nodokli, kur?m ir ties?bas uz br?vu p?rvietošanas, kas noteiktas EKL 39. un 43. pant?, un kuras v?las celt vai ieg?d?ties person?go dz?vojamo m?jokli cit? dal?bvalst?.

25 No t? izriet, ka, padarot nekustam? ?pašuma pabalsta sa?emšanu person?m, kas ir piln?b? apliekamas ar V?cijas ien?kuma nodokli, atkar?gu no nosac?juma, ka šo personu person?gai dz?vošanai celtais vai ieg?d?tais m?joklis atrodas V?cijas teritorij?, *EigZulG* 2. panta 1. punkta pirmais teikums var?tu ierobežot darba ??m?ju br?vu p?rvietošanas un br?v?bu veikt uz??m?jdarb?bu, kas garant?tas EKL 39. un 43. pant?.

26 Tom?r no iedibin?t?s judikat?ras izriet, ka valsts pas?kumus, kas var apgr?tin?t vai padar?t maz?k pievilc?gu L?gum? garant?to pamatbr?v?bu izmantošanu, var tom?r pie?aut ar nosac?jumu, ka tiem ir visp?r?ju interešu m?r?is, ka tie ir atbilstoši, lai nodrošin?tu t? ?stenošanu, un ka tie nep?rsniedz to, kas ir nepieciešams, lai sasniegtu iecer?to m?r?i (skat. it ?paši iepriekš min?tos spriedumus liet? Komisija/Portug?le, 24. punkts, un liet? Komisija/Zviedrija, 25. punkts).

27 Šaj? gad?jum? V?cijas Federat?v? Republika nor?da, ka *EigZulG* 2. panta 1. punkta pirmaj? teikum? ietvertu nosac?jumu pamato m?r?is veicin?t m?jok?u celtniec?bu t?s teritorij?, lai taj? nodrošin?tu pietiekamu nekustam? ?pašuma pied?v?jumu. Tom?r katr? zi?? šis nosac?jums p?rsniedz nepieciešamo iecer?t? m?r?a sasniegšanai.

28 Noteiktais m?r?is nodrošin?t m?jok?u piepras?jumu tiek sasniegts ar? tad, ja persona, kas ir piln?b? apliekama ar V?cijas ien?kuma nodokli, izv?las veidot dz?vesvietu citas dal?bvalsts teritorij?, nevis V?cij? (šaj? sakar? skat. iepriekš min?to spriedumu liet? Komisija/Portug?le, 35. punkts).

29 No iepriekš min?t? izriet, ka *EigZulG* 2. panta 1. punkta pirmaj? teikum? ietverts ar EKL 39. un 43. pantu aizliegts ierobežojums un Komisijas iebildums par attiec?g?s dal?bvalsts pien?kumu neizpildi saska?? ar šiem pantiem ir pamatots.

30 Otrk?rt, attiec?b? uz person?m, kas ir piln?b? apliekamas ar V?cijas ien?kuma nodokli un kas nav ekonomiski akt?vas, šis pats secin?jums to pašu iemeslu d?? ir izdar?ms par iebildumu, kas pamatots ar EKL 18. pantu.

31 L?dz ar to ir j?konstat?, ka, *EigZulG* 2. panta 1. punkta pirmaj? teikum? izsl?dzot m?jok?us, kas atrodas cit? dal?bvalst?, no nekustam? ?pašuma pabalsta sa?emšanas, kas paredz?ts person?m, kas ir piln?b? apliekamas ar ien?kuma nodokli, V?cijas Federat?v? Republika nav

izpildījusi pienākumus, kas tai uzlikti ar EKL 18., 39. un 43. pantu.

Par tiesāšanās izdevumiem

32 Saskaņā ar Reglamenta 69. panta 2. punktu lietas dalībniekam, kuram spriedums nav labvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Tā kā Komisija ir prasījusi piespriezt Vācijas Federatīvajai Republikai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus un tā kā šai dalībvalstij spriedums nav labvēlīgs, jāpiespriež Vācijas Federatīvajai Republikai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (otrā palāta) nospriež:

1) **Vācijas likuma par nekustamā pašuma pabalstu (*Eigenheimzulagengesetz*), redakcijā, kas publicēta 1997. gadā, ar grozījumiem, kas tika ieviesti ar 2004. gada budžetu pavadošo likumu (*Haushaltsbegleitgesetz 2004*), 2. panta 1. punkta pirmajā teikumā izslēdzot mājokļus, kas atrodas citā dalībvalstī, no nekustamā pašuma pabalsta, ko saņem pilnībā ar ienākuma nodokli apliekamas personas, neatkarīgi no tā, vai šīs personas var vai nevar saņemt līdzīgu pabalstu šajā citā dalībvalstī, Vācijas Federatīvā Republika nav izpildījusi pienākumus, kas tai uzlikti ar EKL 18., 39. un 43. pantu;**

2) **Vācijas Federatīvā Republika atlīdzina tiesāšanās izdevumus.**

[Paraksti]

* Tiesvedības valoda – vācu.